

"Les diferències en política són pels diners"

Jordi Vilajoana ha estat director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió en ple període de creació de les plataformes digitals de TV. Ara encapçala el Departament de Cultura de la Generalitat en ple procés de concentració de les indústries culturals.

Quins seran els eixos bàsics de la seva gestió com a nou conseller de Cultura?

—Potenciar la creació. A partir d'aquí, hem de promoure indústries culturals potents amb una bona difusió. Aquesta creació ha d'arribar al màxim nombre possible de gent. I aquesta difusió hem de consolidar-la en una realitat de deu milions d'habitants que compartim llengua i cultura. Aquest és el primer àmbit de difusió. Després n'hi ha un altre que és Espanya, Europa i el món.

Tot això ha d'anar acompanyat del diàleg amb els sectors, amb els ciutadans i també amb els creadors, per consensuar una política decidida basada en els tres eixos abans esmentats: creació, indústria i difusió.

—En un d'aquests eixos, s'ha anunciat la creació de l'Institut d'Indústries Culturals...

—En aquests moments ja és una realitat, el govern ja l'ha aprovat. La idea és que el Parlament l'aprovi amb la màxima celeritat. Però això no vol dir que no treballe amb la filosofia de dialogar amb els sectors per potenciar la indústria cultural. També és molt important el crèdit, d'uns 8.000 milions de pessetes, concedit per l'Institut Català de Finances.

—Amb l'actual context de concentració d'empreses de telecomunicacions, fusions de grups bancaris, etc. no es perd cada cop més la capacitat de decisió?

—Diria que les tecnologies evidentment tendeixen a la globalització. Però la globalització només triomfarà si serveix als ciutadans, que també necessitem l'element proper. Per tant aquest futur passa per la globalització i per la localització. Aquests grans grups poden actuar globalment però necessiten prendre decisions locals. I al final els mercats es localitzen. Aquesta tendència de concentració en el terreny dels mitjans i de les telecomunicacions és imparable. Però també em sembla positiu que, a Catalunya, comenci a haver-hi operadors i indústries, concretament del sector editorial, que van entrant en aquests nous sectors.

—Però en el nou panorama dels mitjans de comunicació i del món de les telecomunicacions, l'ús del català encara és molt minoritari...

—Sí. Però a la premsa hi ha hagut canvis positius. Per exemple la doble versió d'*El Periódico*, el boom de la premsa comarcal, que es va consolidant i té una

JORDI PLAY

"L'acord [entre els governs balear i català] evidentment està obert a l'Aragó, a Andorra i al País Valencià. Crec que podem trobar fórmules, encara que no tinguem enteses globals, perquè crec que tothom té interès a difondre la seva creació i la indústria pròpia."

gran força. Treballem per potenciar la premsa esportiva buscant una alternativa semblant a la que s'ha fet amb *El Periódico*. En ràdio hi ha hagut una millora claríssima. I d'altra banda les noves tecnologies permeten que en un mateix suport hi hagi diferents possibilitats de so. És el cas del DVD, que una sola imatge té vuit opcions de so i les plataformes digitals permeten opcions alternatives de so. Per tant, encara que la globalització ens pot ofegar, la tecnologia també pot facilitar la localització idiomàtica.

—També ha comentat que cal aprofitar tot el mercat cultural, el dels territoris dels Països Catalans. Quines mesures s'empendran per aprofitar-lo?

—Hi ha un element molt positiu que és l'acord que

ja hem signat amb el govern de les Illes. Tenim una voluntat clara de fer un intercanvi de les produccions culturals entre Catalunya i Balears i de difondre conjuntament a l'exterior la nostra llengua i cultura. Un instrument clau per a fer possible aquesta difusió exterior és l'Institut Ramon Llull.

L'acord evidentment està obert a l'Aragó, a Andorra i al País Valencià. Crec que podrem trobar fórmules, encara que no tinguem enteses globals, perquè crec que tothom té interès a difondre la seva creació i la indústria pròpia.

—*L'acord també inclou el doblatge de cinema...*

—El que fa aquest acord, bàsicament, és que, de totes les pel·lícules que nosaltres doblem, se'n distribuirà una còpia finançada pel Govern balear.

—*Potser és una valoració personal, però sembla que la política cultural a Catalunya s'ha basat molt en la normalització lingüística.*

—Això és una visió reduccionista que no correspon a la realitat. És evident que la llengua ha estat una prioritat del govern i ho continua sent i tothom accepta l'augment del nivell del coneixement del català. El nivell d'ús també ha crescut, però encara cal potenciar-lo. Per això hem d'introduir l'ús de la llengua en els sectors punters. Això és el que planteja la llei del 98, treballar els sectors del comerç, dels mitjans de comunicació, de la informàtica i del cinema.

S'ha avançat en aquest sentit, però ha anat en paral·lel a una política cultural. La gent cada cop va més al teatre, va més al cinema que mai, als concerts, però és que també va més als museus. També s'han fet un conjunt d'infraestructures que, si fos veritat que no teníem política cultural, no les hauríem fetes, com biblioteques, arxius, museus, teatres que no teníem fa vint anys...

—*El decret del cinema ha estat el que ha aixecat més polèmica de la Llei de Política Lingüística. Però si avui miro la cartellera de pel·lícules, ni a una ciutat gran com Barcelona, no en puc triar cap en català...*

—És un procés progressiu. En els últims vint anys s'han fet esforços de tota mena, però sense resultats. En deu anys s'havien doblat tretze pel·lícules. A partir del decret s'ha iniciat un diàleg. És a dir, la situació que tu plantejaves de triar cinema era d'un 1 per cent. Ara és del quatre o cinc per cent. Podem arribar a un acord amb les distribuïdores perquè comencin a doblar de dotze a quinze pel·lícules l'any. A part, també cal millorar la distribució i aconseguir la projecció de cada pel·lícula en deu o dotze sales alhora. Això ens situaria al voltant del deu per cent dels cinemes de Catalunya. No n'hi ha prou, però és un primer pas.

Si això, a més a més ho completem introduint les

pel·lícules doblades en el circuit de vídeo i de les plataformes de TV, es podria aconseguir dinamitzar el mercat, que s'acceleri i creixi.

—*Almodóvar ha guanyat un Oscar amb una pel·lícula ambientada a Barcelona. De moment, és el més semblant a un èxit del cinema català...*

—La situació del cinema és millor del que la gent de vegades ens pensem. Catalunya és molt potent en l'àrea de canals temàtics per a la televisió. La primera productora de programes de TV és Gestmusic, instal·lada a Barcelona. I la primera productora de canals temàtics és MediaPark. En dibuixos animats, les tres millors productores d'Espanya són a Catalunya. I això és cinema també.

Ara, pel que fa al cinema "convencional", crec que el nivell creatiu està pujant molt. La prova és que al Festival de Berlín hi havia tres pel·lícules industrialment catalanes. Tenim un bon nivell qualitatiu, però ens fa falta un èxit, com ha estat el cas de l'Almodóvar.

D'altra banda, també ens hem de plantejar un cinema més pensat per al gran públic. Tenim un magnífic nivell d'actors, la prova és que...

—*...a Madrid sempre triomfen.*

—...estan triomfant a Madrid, sí. Tenim un bon nivell tècnic, directores de fotografia, de llum, directores reconeguts a Europa, com en Bigas Luna o Ventura Pons... La base hi és, però cal créixer, potenciar els guions i ajudar la indústria.

Ara bé, hi ha un element clau, com passa en el cinema espanyol, que és el suport mediàtic. És a dir, aquestes grans pel·lícules han tingut un suport dels mitjans de Madrid, que moltes vegades tenen interessos —justificats i nobles, no dic res estrany, només que hi ha una relació entre televisions, etc.

Des del punt de vista de la Generalitat, és una de les prioritats. Hem posat mitjans econòmics perquè això pugui funcionar. TVC tindrà una política de suport al cinema po-

sant-hi mil milions de pessetes l'any. Un altre paquet de diners molt important ve marcat per Europa, ja que la llei de directives sense fronteres demana que les televisions dediquin el cinc per cent dels seus ingressos a la producció cinematogràfica europea. Això vol dir que a Espanya són uns 14 mil milions de pessetes.

—*El tema de les seleccions catalanes també ha aixecat bastant polseguera. Com està en aquests moments?*

—Tenim una voluntat clara. Les seleccions, les han demanades més de 500 mil ciutadans i el 80 per cent del Parlament. No és un tema senzill, amb majoria absoluta del PP o sense. El que hem d'intentar és que les federacions internacionals admetin les catalanes. Hi ha casos en què és més senzill i d'altres que és més com-

"En el món editorial, com que tenim una indústria potent, s'ha pogut prestar més suport al català. Són indústries que actuen en el mercat català, però que també busquen mercats exteriors. El que ha passat en aquest terreny és un bon exemple."

placat. Volem crear la Fundació per a l'Esport Català, on estaran representades entitats esportives, federacions, etc., amb l'objectiu de potenciar l'esport a Catalunya i alhora actuar com a *lobby* per intentar anar entrant en les federacions internacionals.

—Des del punt de vista institucional, sembla que CiU i PSC han anat construint-se un país paral·lel. En cultura, per exemple, hi ha el Teatre Nacional, promogut per la Generalitat, i la Ciutat del Teatre, impulsada per l'Ajuntament de Barcelona. Semblen models enfrontats, el del govern de Catalunya i de la capital.

—Hem fet un gran esforç d'infraestructures importants a Barcelona, perquè la capital de Catalunya ha de ser un focus que atregui gent del país i de fora. Per això, conjuntament amb d'altres administracions, hem fet grans inversions, com les del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), del Teatre Nacional, però també hem invertit en el Teatre Lliure —integrat a la Ciutat del Teatre— en l'Auditori, en el Liceu.

Ara hem d'acabar alguns projectes com el del MNAC o la Biblioteca Provincial de Barcelona al Born, però també ens hem de plantejar l'equilibri territorial. Barcelona ha de ser molt potent, com a capital del país, però també hem d'aconseguir que l'oferta cultural arribi al màxim del conjunt del territori.

Amb l'Ajuntament de Barcelona hem de fer un plantejament global de la situació, per arribar a un acord global. Tenim projectes entre mans com ara el Fòrum 2004 o la mateixa Ciutat del Teatre o d'altres elements que mereixen aquest acord.

Però hi ha un altre diàleg imprescindible que cal establir amb l'estat. D'una banda, per crear un consell de cultura de totes les autonomies. L'estat, que ha transferit pràcticament totes les competències de cultura, considera que ha de tenir un pressupost per mantenir una política cultural estatal. Pot ser discutible o no, però aquesta política estatal hauria de ser negociada amb el conjunt de les autonomies. Però també caldria establir una mesa bilateral ministre-conseller, per veure en quins projectes catalans hem d'aplicar els recursos de l'estat.

—Però unes propostes com aquestes són factibles amb la majoria absoluta del PP?

—Crec que la majoria absoluta hi pot ajudar. Hi ha les paraules que va pronunciar José M. Aznar, en què acceptava el caràcter pluricultural i plurilingüístic del país. I d'altra banda, hi ha manifestacions fetes per Mariano Rajoy, en què es comprometia a donar un suport a una sèrie d'infraestructures a Catalunya. Per tant, no tinc per què qüestionar-ho.

—Pel que fa a les institucions d'aquí, el pacte que demana hauria de seguir la línia del "pacte cultural" de l'època del conseller Joan Rigol?

—El pacte ha d'estar al servei de la cultura i tan despolititzat com sigui possible. Hi ha uns objectius que crec que els compartim tots, com la potenciació de la creació, de les indústries culturals i de la difusió. Al voltant d'això hem de parlar. Hem de parlar amb les administracions, amb els sectors i amb la societat civil.

Hi ha un altre element en el qual estarem tots d'acord, que és que la cultura necessita diners. En aquest

sentit els mitjans han de venir de la Generalitat, de les administracions locals, però també de la societat civil. Hem de fer una nova llei de mecenatge que l'afavoreixi. També hi pot haver un conjunt de mesures de tipus fiscal que poden ajudar la cultura.

Però sobretot, les discussions sempre vénen per un motiu econòmic. El problema no és de diferències estratègiques, sinó de qui hi posa més o menys diners. Per tant, el pacte és econòmic, no polític. En política, les grans discussions no són de criteris, sinó de diners.

—Hem parlat de la cultura més majoritària, però quin projecte hi ha per a la cultura més minoritària, la més avantguardista, la que no té res a veure amb les grans indústries ni canals de distribució?

—El que arriba més a la gent és la cultura massiva. Però quan deia que potenciàvem la creació, es potencia l'avantguardisme. En el món del llibre, de la creació de la paraula, ens plantejem canviar el suport genèric. Es a dir, mantenir el suport, però modificant la paraula "genèric", ja que sovint ens trobem que no podem discriminar adequadament els tipus d'ajut.

Per tant, cal potenciar les arts plàstiques, el teatre de sales alternatives, potenciar la dansa, el nou circ que s'està creant a Catalunya... El que ens passa és que no sempre tenim recursos per a fer-ho tot de cop. Però en absolut volem marginar aquest tipus de creació més avantguardista, que ens sembla molt important.

—Com es pot vèncer la imatge que la política cultural de Catalunya, i al capdavant la cultura catalana, és una cultura subvencionada?

—Home, som una cultura d'un país petit. Per tant, algun tipus de subvenció hem de donar. Dit això, de vegades som injustos. En el món editorial, s'ha produït un fet molt positiu; com que tenim una indústria potent que ven productes en castellà, s'ha pogut prestar més suport al català. Aquestes són línies de treball que hem de seguir, són indústries potents que actuen al mercat català, però també busquen mercats exteriors. El que ha passat en el terreny editorial és un bon exemple.

"Volem crear la Fundació per a l'Esport Català, on seran representades entitats esportives, federacions, etc., amb l'objectiu de potenciar l'esport a Catalunya i alhora actuar com a 'lobby' per intentar anar entrant a les federacions internacionals."

Enric Rimbau